

Manifest mot mobbing 2011–2014

Et forpliktende samarbeid for et godt
og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø

Manifest mot mobbing 2011-2014

Et forpliktende samarbeid for et godt
og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø

Forord

Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. Lovgrunnlaget for retten til et oppvekst- og læringsmiljø fritt for mobbing slår tydelig fast dette. Barn og unge skal oppleve trygghet og inkludering på alle arenaer hvor de ferdes.

Vi vet at det er mange barn og unge som opplever mobbing. Å bli utsatt for mobbing er krenkende, skaper utrygghet og kan få alvorlige følger senere i livet. Vi vet også at de som mobber, har større sjanse til å havne på siden av samfunnet når de blir eldre.

Vi som voksne har alle et ansvar for å forhindre mobbing. Vi må ta vårt ansvar på alvor, vi må ta den som blir mobbet på alvor, og vi må iverksette tiltak som skaper et inkluderende oppvekstmiljø for alle. Enhver som føler seg utsatt for mobbing har krav på å bli hørt.

Økt eksponering for og bruk av internett og mobiltelefon blant barn og unge har gitt nye kanaler for mobbing. I dag er derfor mye av mobbingen mer skjult enn tidligere. Det er viktig at vi som voksne er observante og følger med slik at denne type mobbing blir tatt tak i. Mobbing skjer på mange arenaer, men virkningen er den samme for den som mobbes.

Siden manifestarbeidet startet i 2002, har regjeringen og sentrale nasjonale parter sammen forpliktet seg til å bidra til økt oppmerksomhet om mobbing. Med dette manifestet fornyer vi den nasjonale innsatsen mot mobbing og forplikter oss for fire nye år, 2011-2014.

Det viktigste arbeidet mot mobbing skjer lokalt. Hovedinnsatsen må settes inn der barn og unge oppholder seg. Samlet innsats på ulike arenaer, fra ulike aktører og på tvers av nivåer gir resultater.

Det er viktig at barn og unge selv, og deres foreldre, deltar aktivt i arbeidet. Vi må stå samlet for å bekjempe mobbing.

Jens Stoltenberg
Statsminister

Manifest mot mobbing 2011–2014

Et forpliktende samarbeid for et godt
og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø

“Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. FNs Barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Mobbing svekker disse rettighetene.”

Vårt mål er at:

Alle barn og unge skal ha et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø med nulltoleranse for mobbing

For å nå målet vil vi:

- Styrke innsatsen mot mobbing gjennom økt bevissthet, kunnskaps- og kompetanseheving og konkret handling
- Sette nasjonalt fokus på særskilte områder som er sentrale i arbeidet mot mobbing.
- Arbeide for samarbeid og lokal forankring av arbeidet mot mobbing.
- Arbeide for at ledere tar ansvar for å forhindre og håndtere mobbing

Det viktigste arbeidet mot mobbing er det arbeidet som skjer lokalt. Å forhindre mobbing er et lokalt ansvar og krever lokal handling. Vi vil bistå det lokale arbeidet mot mobbing, og oppfordrer alle landets kommuner til å styrke sin innsats.

Vi forplikter oss til å arbeide for et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø for alle barn og unge.

Jens Stoltenberg
Statsminister

KS
Halvdan Skard

Utdanningsforbundet
Mimi Bjerkestrand

Foreldreutvalget for grunnopplæringen
Loveleen Rihel Brenna

Fagforbundet
Jan Davidsen

Skolenes Landsforbund
Stein Grøtting

Norsk skolelederforbund
Solveig Hvidsten Dahl

Foreldreutvalget for barnehager
Lena Jensen

Hva er mobbing?

Mobbing er et begrep som benyttes ulikt i ulike sammenhenger. Begrepet mobbing benyttes ofte om alt fra erting til voldelige overgrep. For å bekjempe mobbing er det viktig at vi har en felles forståelse for hva mobbing er. Vi definerer mobbing som:

.....
"Med mobbing mener vi gjentatt negativ eller "ondsinnnet" atferd fra en eller flere rettet mot noen som har vanskelig for å forsvare seg. Systematisk utestengning eller gjentatt erting på en ubehagelig måte er også mobbing"
.....

På denne bakgrunn kan vi si at mobbing har tre viktige kjennetegn.

- Trakasseringen er ondsinnnet og rammende
- Den pågår over tid
- Det er ubalanse i styrkeforholdet, både fysisk og psykisk

Det er viktig å understreke at opplevelsen av mobbing er subjektiv. Definisjonsretten ligger hos den som føler seg utsatt for mobbing.

Lovgrunnlaget for retten til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing

FNs barnekonvensjon omhandler blant annet barnets rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering.

Det pekes spesielt på utvikling av respekt for barnets personlighet, kulturelle identitet, språk og verdier. FNs barnekonvensjon er gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven.

Barnehageloven § 1.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, samt bygge på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet; verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn, og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.

Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehageloven § 3 gir barn rett til medvirkning.

Forskriften **Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver** utdyper personalets ansvar for barns omsorgs- og læringsmiljø og for å fremme positive handlinger som motvirker avvisning, mobbing og vold.

Barnehagen skal være et miljø hvor ulike individer og ulike kulturelle ytringer møtes i respekt for det som er forskjellig. Barnehagen har et særlig ansvar for å forebygge vansker og å oppdage barn med særskilte behov.

Rammeplanen legger vekt på språklig og sosial kompetanse som grunnlag for barns aktive deltakelse i fellesskapet.

Opplæringsloven kapittel 9a og prinsipper for opplæringen slår fast at alle elever i grunnskoler, videregående skoler og skolefritidsordning (SFO) har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Dersom en tilsatt i skolen eller skolefritidsordningen får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, skal vedkommende snarest undersøke saken og varsle skoleledelsen, og dersom det er nødvendig og mulig, selv gripe direkte inn.

Mobbing, diskriminering, vold og rasisme er eksempler på krenkende ord og handlinger.

Opplæringsloven gir elever og foreldre stor grad av brukermedvirkning og klageadgang.

Opplæringsloven § 11-1a og § 11-5a gir bestemmelser om opprettelse av skolemiljøutvalg i grunnskole og videregående skole. Skoleeier (kommuner og fylkeskommuner) har plikt til å sørge for at det blir fastsatt et ordensreglement for den enkelte grunnskole eller videregående skole, jf. opplæringsloven §§ 2-9 og 3-7.

Prinsipper for opplæringen vektlegger skolens ansvar for å utvikle elevenes sosiale kompetanse, bl.a. ved at de får øve seg i ulike former for samhandling og problem- og konflikthåndtering.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv. har som formål å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og visse andre virksomheter fremmer helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold – og dessuten forebygger sykdom og skade.

Forskriftens bestemmelser skal anvendes ved planlegging, tilrettelegging og drift av virksomheten, jf. forskriften § 2.

Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten har som formål å fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og forebygge sykdom og skader.

Forskriftens § 2-3 fastslår at helsestasjons- og skolehelsetjenestens tilbud skal omfatte forebyggende psykososialt arbeid og samarbeid med skolen om tiltak som fremmer godt psykososialt og fysisk lærings- og arbeidsmiljø for elever.

Det er forbud mot trakassering på grunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet, religion, livssyn m.v. i lovverket mot diskriminering; **likestillingsloven § 8a, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 6 og diskrimineringsloven § 5.**

I tillegg fastslår likestillingsloven § 8a at det ikke er tillatt å utsette en annen for seksuell trakassering. Arbeidsgivere og ledelse i organisasjoner eller utdanningsinstitusjoner har ansvar for å forebygge og søke å hindre trakassering innenfor sine ansvarsområder.

**Manifest
mot mobbing
2011–2014**

Et forpliktende samarbeid for et godt
og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø

Referanser

Lover, forskrifter og regelverk:

- FNs barnekonvensjon
- Barnehageloven
- Opplæringsloven
- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven
- Diskrimineringsloven
- Likestillingsloven
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv
- Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelse-tjenesten
- www.lovdatab.no
- Prinsipper for opplæringen – www.undanningsdirektoratet.no

Manifest mot mobbing 2011–2014

Et forpliktende samarbeid for et godt
og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 dep
0030 Oslo
Telefon: 22 24 90 90
E-post: postmottak@bld.dep.no
Nettside: www.regjeringen.no/bld

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 dep
0032 Oslo
Telefon: 22 24 90 90
E-post: postmottak@kd.dep.no
Nettside: www.regjeringen.no/kd

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 dep
0030 Oslo
Telefon: 22 24 90 90
E-post: postmottak@hod.dep.no
Nettside: www.regjeringen.no/hod

Utdanningsdirektoratet

Postboks 9359 Grønland
0135 Oslo
Telefon: 23 30 12 00
E-post: post@utdanningsdirektoratet.no
Nettside: www.utdanningsdirektoratet.no

Helsedirektoratet

Postboks 7000 St. Olavs plass
0130 Oslo
Telefon: 810 200 50
E-post: postmottak@helsedirektoratet.no
Nettside: www.helsedirektoratet.no

Foreldreutvalget for barnehager

Postboks 9360, Grønland
0135 Oslo
Telefon: 22 05 90 70
E-post: post@fubhg.no
Nettside: www.fug.no

Utdanningsforbundet

Postboks 9191 Grønland
0134 Oslo
Telefon: 24 14 20 00
E-post: post@utdanningsforbundet.no
Nettside: www.utdanningsforbundet.no

KS

Postboks 1378 Vika
0114 Oslo
Telefon: 24 13 26 00
E-post: ks@ks.no
Nettside: www.ks.no

Foreldreutvalget for grunnpoplæringen

Postboks 9360, Grønland
0135 Oslo
Telefon: 22 05 90 70
E-post: post@fug.no
Nettside: www.fug.no

Fagforbundet

Boks 7003 St. Olavs plass
0130 Oslo
Telefon: 23 06 40 00
E-post: servicetorget@fagforbundet.no
Nettside: www.fagforbundet.no

Skolenes Landsforbund

Boks 8783 Youngstorget
0028 Oslo
Telefon: 23 06 13 62
E-post: skolenes@skolenes.no
Nettside: www.skoleneslandsforbund.no

Norsk skolelederforbund

Lakkegata 21
0187 Oslo
Telefon: 24 10 19 00
E-post: nslf@nslf.no
Nettside: www.nslf.no

